

КНИЖКА ПРО БУКОВИНСЬКЕ ТЯЖИННЯ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

Мельничук Б. Олесь Гончар і Буковина: літературно-краєзнавче дослідження / [наук. ред. канд. філол. наук О. Меленчук, відп. за випуск В. Кіндій]. – Чернівці: Місто, 2018. – 80 с.

На лицьовій стороні цього ошатного видання, витриманого в зеленому (буковинському!) кольорі та з відповідним мереживом, домінує світлина, де усміхнений Олесь Гончар перебуває в чималому гурті дівчат і молодиць, завітчаних розкішними барвистими хустками. Цей знімок зроблено в Мілієві, рідимому селі Дмитра Загула, уже добряче подаленілого 1971 року. Це своєрідний символ – не перша, але й не остання зустріч письменника з нашим краєм, зустріч, одна із шести, про яку йдеться в недавно опублікованій книжці Богдана Мельничука “Олесь Гончар і Буковина”.

А вперше майстер слова побував у нашому місті й кількох районах області влітку 1969 р. Відомості про це автор книжки почерпнув переважно з нині забутого нарису В. Бабляка “Верем’я”, опублікованого в одному із січневих зшитків журналу “Україна” за 1970 р., і з пізнішої статті-спогаду В. Селезінки в газеті “ Час” (19 липня 1995 р.). Свідчення чернівецького режисера й журналіста про трагедію на весіллі в Ленківцях під час небувалої повені влітку 1969 р. допомогли дослідникові з’ясувати

док умენტальний характер подій, змальованих у кількох розділах роману “Циклон”, і глибину їх художньої візії.

Матеріалом для висвітлення зустрічі О. Гончара з буковинською Димкою – селом, де відбувалися криваві події, увічнені в повісті О. Кобилянської “Земля”, послужила Б. Мельничуку стаття тодішнього (1973 р.) кореспондента газети “Молодий буковинець”, а нині одеського літератора Романа Кракалії, про виступ київського гостя на відкритті музею-садиби письменниці в цьому селі.

Свідком двох інших, чи не найрезонансніших стрічань видатного прозаїка з нашим краєм, став сам автор книжки “Олесь Гончар і Буковина”. Восени 1971 р. це було в Мармуровій залі Чернівецького університету й гарнізонному Будинку офіцерів, а влітку 1983-го – у найбільшій залі нинішнього палацу “Юність Буковини”. Крім незабутніх особистих вражень, Б. Мельничук скористався з тодішніх нотаток О. Гончара (тепер вони вміщені у тритомних щоденникових записах).

Згадує автор книжки ще про поїздки О. Гончара на Буковину. Про одні з них – покликаючись на розповідь колишнього доцента Чернівецького університету, згодом проректора Ніжинського педінституту П. Никоненка (це були не афішовані, приватні візити). Про інші приїзди автор вичитав в одній із публікацій журналіста Володимира Добржанського в газеті “Буковинське віче”. Їх також не було афішовано, але не з причини приватності, а з іншої: О. Гончар приїздив до Кельменецького району в депутатських справах. В. Добржанський, тодішній редактор райгазети, супроводжував гостя, але розповів про подію дуже скупко. Нині цього свідка вже немає серед живих. Та, може, зосталася людина, котра могла би сказати про це більше?

Автор книжки “Олесь Гончар і Буковина” інформує і про зворотний зв'язок: про те, як буковинці приїздили до митця на береги Дніпра й зустрічалися з ним то в його квартирі в Києві, то в підкиївській Кончі-Заспі, то у Спільці письменників України. Про це, зокрема, поділився спогадами із читачами ще “Радянської Буковини” 2 квітня 1983 р. вчитель Звеничеської восьмирічної школи Заставнівського району, нині покійний Леонід Миронюк. Щоби прищепити учням любов до мистецтва слова, він організував при школі літературний клуб “Тронка”, з учасниками якого не раз навідувався до Києва. Приїхавши одного разу до столиці України з учнями, Л. Миронюк зателефонував письменникові додому, той запросив до себе всіх. І хоч в Олесь Терентійовича було обмаль часу, проте їхня зустріч тривала понад три

години. Прозаїк по-батьківськи цікавився навчанням дітей, їхніми мріями. Кожному із тридцяти п'яти учнів подарував на згадку свою книжку, сфотографувався з ними, – писав Л. Миронюк. До речі, його згадану попереду статтю було ілюстровано знімком, на якому зафіксовано буковинського вчителя в товаристві О. Гончара та його внучки Лесі, нині продовжувачки справи дідуся, члена Національної спілки письменників України. Знімок, який зробила тоді її бабуся Валентина Данилівна Гончар, уміщено в рецензованій книжці.

“Педагогічний” розділ цієї студії висвітлює взаємини О. Гончара з буковинським учителем (він працював у Малятинській школі Кіцманського району) та перекладачем двадцяти чотирьох книжок румунських літераторів Іваном Кушніриком. Є в ній і віншувальне слово видатного майстра, яке прикрасило перше число відновленого 1993 року дитячого видання:

“Вітаю буковинську “Ластівку”, народжену під зорею незалежної України, вітаю всіх прихильних до неї.

Землі Ольги Кобилянської і Юрія Федьковича – моє зачарування й любов”.

Покликається Б. Мельничук і на своє листування з О. Гончаром 1980-х років.

Факсиміле одного з листів – від 16 вересня 1986 р. – подано у книжці на с. 78. До речі, цей лист опубліковано в 10-му томі незавершеного 12-томника (а незавершеного через безглузде звинувачення О. Гончара одним із керівників сучасної книговидавничої справи в тому, що він, мовляв, “прорадянський письменник” і тому “не актуальний”). Згадує автор і попередні власні праці про митця слова (а їх у нього до десяти – і українською, і румунською мовами), оцінює відповідні статті своїх колег Анатолія Добржанського та Мирослава Лазарука, мемуари Дмитра Гнатюка. Славетний співак, наражаючись на небезпеку, завіз до Канади кілька примірників “Собору”, коли в Україні розгорталася шалена компартійна критика роману. Атмосферу тодішніх часів, “времєни лютого”, за Шевченком, яскраво унаочнює й наведений у спогадах артиста випадок із піснею О. Білаша на слова Д. Павличка “Україно моя” з